

Pan
Stanisław Jastrzębski
Przewodniczący ZGW RP

Stanowisko nr 3/2026

Konwentu Wójtów Gmin Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 15 czerwca 2026 r., przyjęte w trybie obiegowym

Konwent Wójtów Gmin Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego zwraca się do Związku Gmin Wiejskich RP o podjęcie bardziej stanowczych działań prawnych do zniesienia przepisów ograniczających bierne prawo wyborcze, wprowadzone nowelizacją Kodeksu Wyborczego z dnia 11 stycznia 2018 roku. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 130).

Uważamy, że wprowadzone przepisy łamią zasady konstytucyjne, poprzez:

- naruszenie biernego prawa wyborczego. Konstytucja RP gwarantuje obywatelom prawo wybierania i bycia wybieranym. Ograniczenie liczby kadencji powoduje, że osoba spełniająca wszystkie ustawowe warunki zostaje pozbawiona możliwości kandydowania wyłącznie z uwagi na wcześniejsze sprawowanie mandatu. Zakaz kandydowania jest daleko idącą ingerencją w konstytucyjne prawa polityczne. Nie wynika również z utraty zdolności do pełnienia funkcji ani z oceny wyborców oraz stanowi ograniczenie prawa do kandydowania bez indywidualnej przesłanki dotyczącej konkretnej osoby.
- ograniczenie wolności wyboru mieszkańców. W demokracji lokalnej to mieszkańcy powinni decydować, kto będzie ich reprezentował. Ustawodawca wprowadzonymi zapisami decyzją ustawową zastąpił wolę mieszkańców. Pozbawił zatem wspólnoty samorządowe możliwości wyboru kandydata, którego mieszkańcy darzą zaufaniem, a wyborcy stracili prawo do swobodnego wyboru spośród wszystkich zainteresowanych kandydatów. Nadmienimy, że w województwie kujawsko-pomorskim bez obowiązywania zasady dwukadencyjności w ostatnich wyborach w sposób demokratyczny zmieniło się ok. 40 % wójtów i burmistrzów, co świadczy o tym, że mieszkańcy korzystają ze swoich praw wyborczych.
- naruszenie zasady proporcjonalności, ponieważ zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji ograniczenia praw i wolności muszą być konieczne i proporcjonalne a w zapisach ustawowych nie wskazano, że osoby sprawujące urząd dłużej niż dwie kadencje stanowią zagrożenie dla demokracji, a w już

funkcjonujących przepisach istnieją mniej restrykcyjne środki przeciwdziałania ewentualnym nadużyciom (kontrola RIO, komisje rewizyjne, audyty, wybory powszechne, referendum odwoławcze), wprowadzenie całkowitego zakazu ponownego kandydowania jest w naszej ocenie środkiem nadmiernym.

- brak analogicznych ograniczeń wobec innych organów pochodzących z wyborów. Posłowie, senatorowie, radni, starostowie, marszałkowie czy nawet sołtysi mogą sprawować mandaty przez nieograniczoną liczbę kadencji, trudno więc wykazać, dlaczego akurat wójtowie i burmistrzowie zostali objęci tak restrykcyjnym ograniczeniem, co również budzi spore wątpliwości i może być podstawą do zarzutu naruszenia zasady równości wobec prawa.

- możliwe naruszenie zasady równości. Osoby sprawujące funkcję przez dwie kadencje są traktowane odmiennie od innych obywateli, mimo że posiadają pełnię praw publicznych, a w naszej opinii takie różnicowanie powinno mieć szczególnie mocne uzasadnienie konstytucyjne.

Zgromadzenie na Konwencie Wójtów i Burmistrzów uważamy, że demokratyczna weryfikacja następuje w wyborach, ponieważ każda kadencja wymaga uzyskania mandatu od mieszkańców, a jeśli wyborcy są niezadowoleni, mogą wybrać innego kandydata. Wprowadzenie limitu kadencji zakłada niejako, że wyborcy nie są zdatni do samodzielnej oceny swoich władz, co może podważać podstawowe zasady demokracji.

Niezrozumiałym dla nas jest również obecne inwestowanie, w trybie ciągłym, w szkolenia wójtów i burmistrzów z zakresu ochrony cywilnej i obrony ludzkości, w sytuacji możliwego zagrożenia militarnego, skoro w większości nie będą mogli dalej sprawować swoich funkcji.

Podnosimy, że ograniczenie biernego prawa wyborczego musi spełniać bardzo rygorystyczne wymogi proporcjonalności i konieczności, a wprowadzone przepisy naruszają zasady konstytucyjne, w szczególności art. 31 ust. 3 Konstytucji (zasada proporcjonalności), art. 32 (zasadę równości), art. 60 i 62 (prawa publiczne i wyborcze), art. 16 i 169 (samorząd terytorialny i wybory lokalne). Wnioskujemy zatem do Związku Gmin Wiejskich RP, który w swoim Statucie jako jeden z celów przyjął reprezentację interesów gmin wiejskich i miejsko – wiejskich oraz ich mieszkańców oraz reprezentowanie interesów zbiorowych swoich członków wobec organów władzy publicznej, o podjęcie rozmów i kroków prawnych w celu zaskarżenia przepisów o dwukadencyjności do Trybunału Konstytucyjnego lub wystąpienie na drogę postępowania sądowego.

Przewodniczący Konwentu

Jacek Brygman
Wójt Gminy Ciekcyń